

Nye sorter til økologisk æbleavl

Hvilken sort er bedst til økologisk dyrkning? Det har været hovedspørgsmålet i projektet "Fruitgrowth".

Af Marianne Berthelsen

Æbleavl: Intet sted er sortsvalget mere vigtigt end i æbledyrkning. Valget har konsekvenser mange år frem, da træerne optimalt set skal dyrkes 12-15 år for at få en effektiv og rentabel produktion. Sorterne skal vælges, så problemerne med de mange skadevoldere, som i varierende grad angriber sorterne, kan holdes i skak uden den store indsats af bekæmpelsesmidler. Oveni kommer krav til sortens produktivitet, træets dyrknings lethed og ikke mindst æblernes udseende, kvalitet og holdbarhed.

I mange år har der til økologisk produktion været fokus på sorter, som var resistente overfor skurv, der er den mest dominerende sygdom på æbler. Desværre har denne strategi vist sig at være en blindgyde, da en ny race af skurvsvampen er opstået. Den kan angribe de tidligere resistente sorter. Resistensen er dermed brudt, og alle de plantede 'resistente' sorter angribes nu i varierende grad af skurv – nogle i endog meget voldsom grad, som umuliggør økologisk produktion, hvorfor træerne må ryddes.

Nye sorter er derfor en prioritet for at kunne udvikle den økologiske produktion. Og det har været et af indsatsområderne i projekt 'Fruitgrowth' som har løbet i perioden 2011-2014.

Fortættets side 10.

Sorten Gaia er utrolig produktiv, frugten er smuk og træerne er sunde og velproportionerede, men frugtkvaliteten og holdbarheden har ikke været overbevisende. I 2014 gennemføres forsøg for at undersøge om det er lagringsmetoden (alm. kølelager) der er skyld i den dårlige holdbarhed.

Tabel 1. Sorter som har en eller flere egenskaber der gør dem interessante til fortsat afprøvning. Alle sorter var sunde i et økologisk dyrkningssystem, hvor der blev sprøjtet med svovl og kaliumbicarbonat i perioden fra knopbrydning til blomstring, i frugtudviklingsperioden (fra juni til høst) forblev træerne usprøjtede.

Sortsnavn	Oprindelse	Bedømmelse (baseret på resultater fra 2013)	Frugtbarhed	Træform	Høst	Lagring	Hyldeliv
Your Choice	Norge	Mørkerød (blårød), medium størrelse. Ok smag	Frugtbar	Kraftig vækst, ok opbygning, men tendens til kraftige sidegrene i toppen	Primo sep.	1 mdr.	Kort
Sansa /Galak	Japan	Medium størrelse, rød, sød og sprød. Tidlig 'Gala'	Frugtbar	Sundt og harmonisk træ med mange ligeværdige grene	Primo sep.	1 mdr.	OK
Gaia	Italien	Medium størrelse rød æble. Frugtkvalitet på det jævne ved alm. kølelagring	Frugtbar	Optimal træform, mange svage og ligeværdige sidegrene	Ultimo sep.	2-3 mdr.	OK
Tells 47/05	Belgien	Rødt, småfalden, men god og krydret smag	Frugtbar	Harmonisk træ, lidt kraftigt vækst	Ultimo sep.	3-4 mdr.	Langt
A987-74	Belgien	Varmrød farve, medium størrelse, sød, fast og tæt i kødet	?	Ok træ med lidt svag sidegrensudvikling, men mange sporer	Primo okt.	4-5 mdr.	Langt
Poul Sloth	Danmark	Stor, mørkerød (rød/blå), lidt grov udseende æble. Krydret smag. Taget med fordi den er dansk!	Tvivlsom	Kraftig vækst, tendens til stejle grenvinkler	Ultimo okt.	2 mdr.	Kort
Fragrance	Tjekkiet	Stor rød frugt, årets bedste karakter for spisekvalitet, sød	?	Tendens til få og bare sidegrene og ringe sporedannelse	Ultimo okt.	2 mdr.	OK
HL782	Tjekkiet	Medium størrelse, smager lidt som 'Topaz'	?	Pænt træ, harmonisk grenudvikling og mange sporer	Ultimo okt.	3-4 mdr.	?
Tells A931 / Galant	Belgien	Lyserød, medium størrelse, tykskrælet, men hård og sprød	?	Mediumvækstkraft, vandrette grenvinkler og mange sporer	Ultimo okt.	4 mdr.	Langt
Maribelle	Holland	Stor rød frugt af god kvalitet, høj karakter for spisekvalitet	Tvivlsom	Kraftig Elstar-agtig vækst, nogle grene med stejle vinkler	Ultimo okt.	3 mdr.	Langt

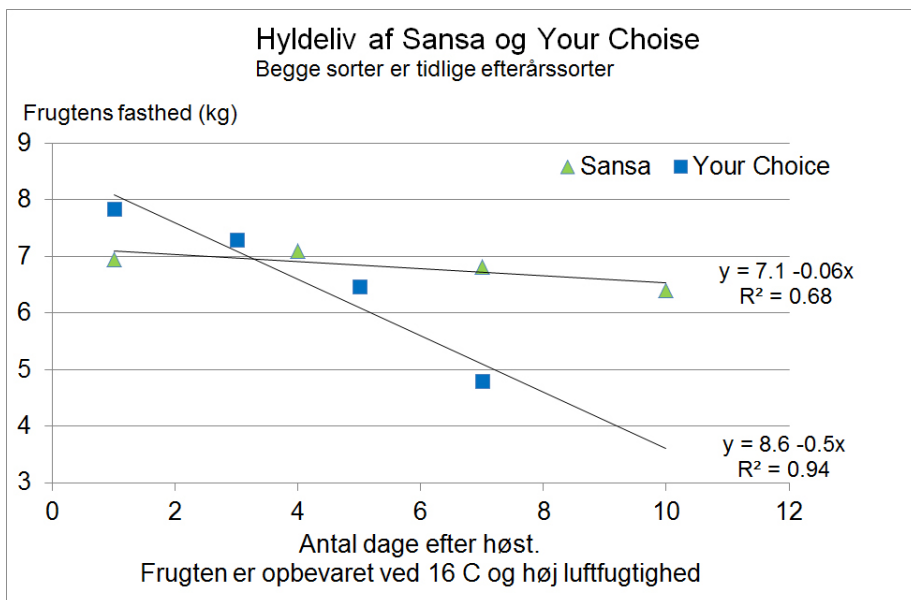

Maribelle fik bedste karakter for spisekvalitet, men udbytterne har ikke været imponerende og heller ikke i sæsonen 2014 kommer der mange frugter på træerne.

I projektet er der hjemtaget 27 sorter fra forskellige forældre i hele Europa og sorterne er testet under danske økologiske forhold i forsøgsplantagen i Årslev med det formål at finde sorter, som helt eller delvist kan leve op til de mange krav der stilles til en økologisk æblesort. I projektet er sorterens produktivitet målt og sundhed og træform bedømt. Frugternes plukketidspunkt, lagerevne og hyldeliv (Figur 1) er undersøgt. Alle sorter er analyseret for kvalitetsparametre som fasthed og sukker/syre balance og endelig er frugterne smagstestet af et panel af lægfolk, der alle har arbejdet med æbler i mange år.

Her ved afslutningen af projektet skal der gøres status – omend det for alle sorter er meget tidligt i afprøvningsforløbet, og resultaterne derfor er noget foreløbige og ufuldstændige. Men efter at have set frugt på træerne i 1-2 år kan sorterne opdeles i en gruppe, der har interessante egenskaber (Tabel 1), og som vil blive prioriteret i fremtidige projektansøgninger med det formål at få en mere komplet evaluering. En anden gruppe kan også allerede nu (om end på et noget spinkelt grundlag) dømmes ude, da de har udvist en eller flere egenskaber, som ikke er ønskværdige i dansk økologisk produktion (Tabel 2). Endelig er der en rest hvor kendskabet simpelthen er for ringe til, at det er fair at kassere dem, men ingen af sorterne var i det første års evalueringer, analyser og smagsbedømmelser specielt overbevisende. Det drejer sig om sorterne: Apollo, Frosta, Flordika, HL1080, Autento og Tells A587.

En mere detaljeret rapport om sorterne kan findes på Fruitgrowth's hjemmeside-

Hyldeliv af sorterne Sansa og Your Choice. Ved hyldeliv opbevares frugterne ved 16-18 C i 7-10 dage og i den periode måles frugternes tab af fasthed. Opretholdelse af fasthed under et langt hyldeliv er en vigtig kvalitetsparameter og en forudsætning for, at forbrugere kan nå at opleve frugter, som ikke er blevet bløde og meled.

Vysocina	Stor kantet blå/rød frugt med kort holdbarhed. Træet har lange, bare og slaskede grene.
Katja	Ældre svensk sort, som fik en chance til, men holdbarheden er for dårlig - især hyldelivet.
Pomfital	Kuriosum og det bør den forblive. Træet er et langsomtvoksende søjletræ. Frugten har rød frugtkød og er hvinende sur.
Golida	Imponerende tyk og sej skræl
Tells 58/6	Meget tidlig sort (ført Discovery), god frugtkvalitet, men i både 2013 og 2014 var alle frugter meget skrubne
Smeralda	Frugtbar sort, med grønne frugter der let udvikler skrub, vil kun kunne dyrkes på de varmeste lokaliteter
Gemini	Søstersort til Gaia, senere, mindre produktiv og med kraftigere voksende træer
Artika	Langtidsholdbar, men vil kun kunne dyrkes på de varmeste lokaliteter
Ginger gold	Tidligt grøn/gult æble med god spisekvalitet, men meget modtagelig for skurv
A40R4T119	Kvaliteten er på det jævne og alle frugter udviklede skold på lageret

Sansa er en Japansk sort, som er med i sortsafprøvning for anden gang. Det er en produktiv og uproblematisk sort, som også klare sig rimeligt under helt usprøjtede forhold. Det er en tidlig sort, som kan være et alternativ til Discovery og holde sig, til det er tid til Aroma. Smagen burde ramme nutidens unge, da frugten er sprød og sød uden nogen specielt markant smag.